

СУРЬМЯНЫЕ СПЛАВЫ В НИЖНЕМ ПОБУЖЬЕ

В статье на основании сопоставления результатов спектрального анализа анэпиграфных дельфинчиков и наконечников стрел «базисного» типа и «ольвийского» зеркала из собрания Одесского государственного музея выделяется определенная школа литья, для которой одной из характерных черт есть использование сурьмяной лигатуры. Мастера этой школы вели подвижный образ жизни и распространяли свою деятельность на Ольвию, где изготавливали анэпиграфные дельфинчики и «базисные» стрелы, а также на скифские поселения и кочевья, где изготавливали острия стрел и вещи на вкус кочевников. Им же принадлежит и авторство «ольвийского» зеркала, поскольку металл, из которого его отлито, как и металл упоминаемых изделий, имеет искусственные примеси сурьмы.

S. Ya. Olgovsky

ANTIMONY ALLOYS IN THE LOWER BOG REGION

The paper presents the results of a spectrum comparative analysis of anepigraphic «dolphins», arrowheads of the «basic» type and a mirror from collection of the Odessa State Museum. Basing on these results, the author argues a special school of castings existed in the above region. The usage of the antimony metallurgy was one of the main features of the school. The casters led a mobile way of life expending their activity to Olbia where they produced the anepigraphic «dolphins» and the arrowheads of the «basic» type, and to the Scythian settlements and nomads' encampments where they produced the arrowheads and other goods to nomads' taste. The casters also produced the «Olbian» mirror: the metal of the mirror contains the same artificial additions of antimony as the above goods.

Одержано 25.02.99

МОГИЛЬНИК УЛЬВІВЕЦЬКОГО ТИПУ ПОБЛИЗУ с. ГОРОДОК НА ВОЛИНІ

Д. Н. Козак, Д. Ю. Павлів

У статті подаються результати досліджень нового могильника ульвівецького типу поблизу с. Городок Луцького р-ну Волинської обл.

У 1990—1992 рр. під час досліджень багатошарової пам'ятки поблизу с. Городок Луцького р-ну Волинської обл. під керівництвом Д. Н. Козака було виявлено рештки зруйнованого могильника кінця бронзової — початку ранньозалізної доби.

Могильник знаходився за 1 км на південний схід від села на мисоподібному підвищенні лівого берега р. Черногузки в урочищі Острів. Його розміри складають приблизно 20×30 м. Культурний шар, а в багатьох місцях і материк, були знищені оранкою. Могильник належить до типу ґрунтових із біритуальним поховальним обрядом. Усього виявлено 9 поховань (рис. 1).

© Д. Н. КОЗАК, Д. Ю. ПАВЛІВ, 1999

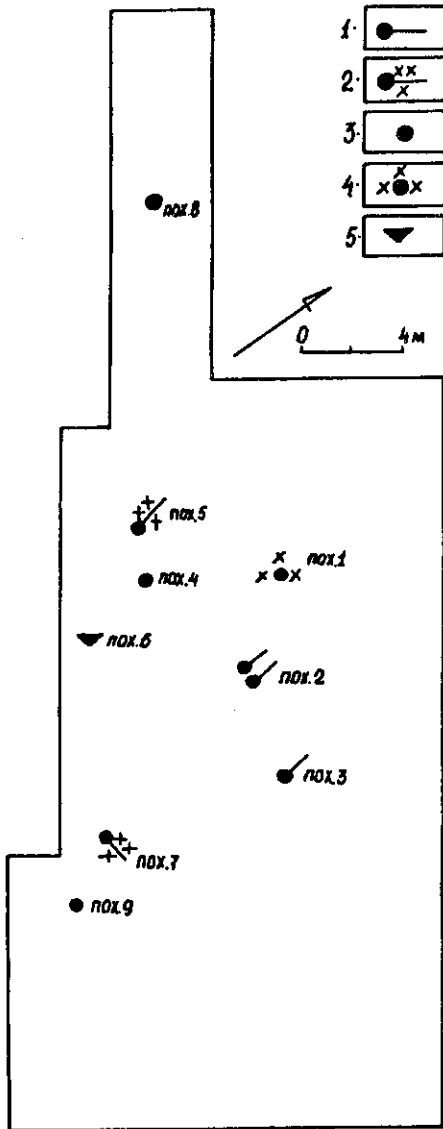

Рис. 1. Розташування поховань на віцілійній частині могильника Городок. Умовні позначки: 1 — інгумаційні поховання; 2 — біритуальні поховання; 3 — окремі поховання черепів; 4 — окреме поховання черепа з рештками кремації; 5 — кенотаф.

немає, від правої — збереглися чотири, але й ті зрушені. Кісток правої та лівої рук немає взагалі. Кістки ніг (збережені стегнові та гомілкові, стопи відсутні) зміщені від тазової частини на 0,5 м у напрямку північного сходу. Супровідного матеріалу не виявлено (рис. 4).

Поховання 4 (глиб. 0,5—0,6 м) — окреме поховання черепа. Складалося із фрагментів черепа, кількох дрібних уламків кісток та трьох розчавлених посудинок. Це скупчення мало витягнуту в плані форму завдовжки 0,5 і завширшки 0,2 м. Фрагменти черепа залягали у південній частині скупчення, уламки посуду — у північній, рештки кісток знаходились між черепом і керамікою та під

Поховання 1 (глиб. 0,3—0,4 м)* біритуальне. Розчавлений дитячий череп лежав на материковому ґрунті, частково засипаний рештками кремації, які залягали впритул до черепа із південного сходу і утворювали невелике скупчення круглої в плані форми розміром 0,25×0,3 м і товщиною до 0,07 м. За 0,1 м на південний схід від поховання знаходились п'ять посудин: дві малі мисочки, два кухлики та невеликий горщик із рустованою поверхнею. Горщик та один із кухликів стояли догори дном (рис. 2, 1—5).

Поховання 2 (глиб. 0,3—0,4 м) — інгумаційне парне дитяче, виконано на материковому ґрунті. Кістяки, які знаходились на віддалі 0,15—0,2 м один від одного дуже порушені. Біля фрагментів черепів лежали перемішані кістки скелетів, витягнутих на довжину 0,56 м у напрямку приблизно північ—південь, що дозволяє припустити орієнтацію поховань головою на південь. З північного боку, майже впритул до решток кістяків (можливо, у ногах?) виявлено скупчення, що складалося із одинадцяти посудинок. Це скупчення було витягнуте по лінії схід—захід на довжину 0,5 м і немов обмежувало поховання з півночі. Чотири посудинки: два горщики з рустованою поверхнею, мисочка та кухлик знаходились догори дном (рис. 3, 3, 4, 6, 11). Інші чотири посудинки — дві миски і два кухлики (рис. 3, 7, 8, 9, 10) — стояли, а один кухлик лежав, частково накритий іншим кухлем (рис. 3, 2, 5). Поверх чотирьох посудин, які стояли догори дном, лежав чорнолощений кубок «ульвівського» типу (рис. 3, 1).

Поховання 3 (глиб. 0,3—0,4 м) інгумаційне, випростане на спині, зорієнтоване головою на південний захід. Кістяк порушений: череп відсутній, збереглися лише уламки нижньої щелепи, зруйнована грудна клітка, хребці верхньої частини хребта порушені, багатьох бракує. Ребер лівої частини тіла

* Глибина залягання поховань подається від сучасної поверхні.

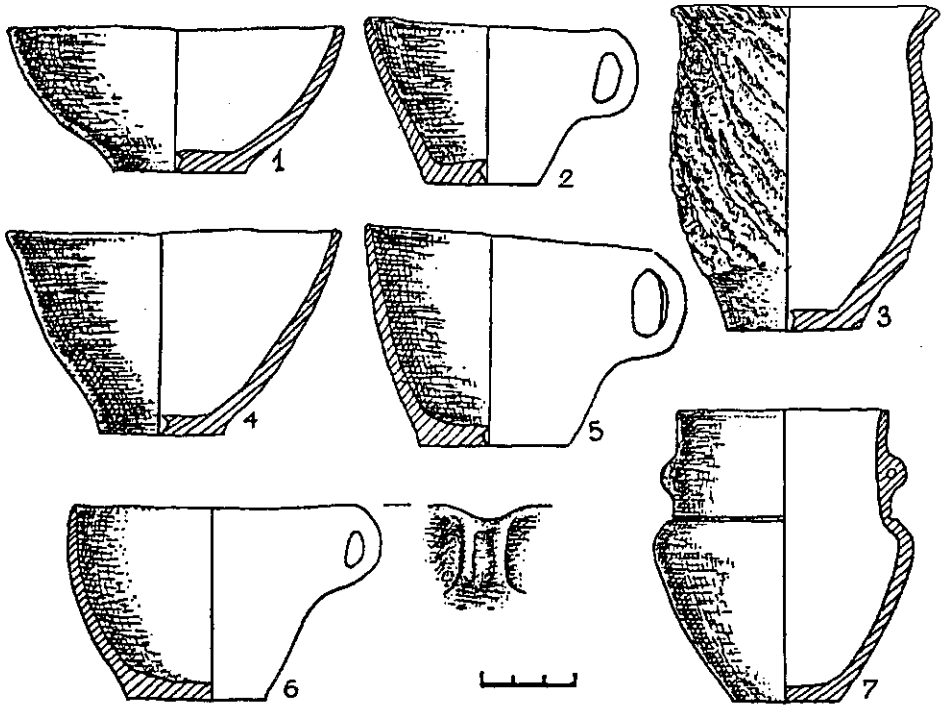

Рис. 2. Кераміка з могильника: 1—5 — поховання 1; 6, 7 — окремі знахідки.

керамікою. Супровідний посуд складався із двох кухликів та лощеного горщечка (рис. 5, 1—3).

Поховання 5 — біритуальне (глиб. 0,5—0,6 м). Складалося з інгумаційного та кремаційного поховань. Дитячий випростаний кістяк завдовжки 1,1 м орієнтований головою на південний захід. Кістки скелета порушені, хоча основний анатомічний порядок зберігся. Зрушені хребці, ребра та кістки рук. Частина ребер правої половини кістяка знаходилась на черепі. Права кістка плеча лежала біля тазу, а кістки правого передпліччя — за 0,5 м на схід від кістяка. Кістки ніг схрещені — права лежить на лівій. Кістки стоп відсутні (рис. 6). Інгумаційне поховання супроводжувалось групою кераміки. Майже впритул до тім'яної кістки черепа лежав кухлик (рис. 7, 5). За 0,1 м на південний схід від потиличної кістки черепа знаходились дві мініатюрні чорнолощені посудинки особливої форми: кухлик із загостреним дном та моделька чобітка (рис. 7, 3, 6). За 0,25 м на схід від черепа лежала догори дном миска (рис. 7, 2), яка частково накривала кухлик (рис. 7, 4), та чорнолощений кубок (рис. 7, 1). Вдалося простежити дно поховальної ями, яка в плані була неправильної овальної форми витягнута по лінії північ — південь, розміром 1,4×1,2 м та глибиною від рівня виявлення 0,12 м. На східному краї могильної ями, за 0,3 м від середньої частини кістяка знаходилося кремаційне поховання у вигляді скупчення перепалених кісток, яке мало в плані овальну форму розміром 0,4×0,6 м, і товщиною у лінзоподібному перерізі до 0,2 м. Враховуючи розташування поховань у могильній ямі, складається враження, що кістяк вже після захоронення було «посунено» до західного краю.

Поховання 6 — кенотаф або рештки жертвоприношення між похованнями. (глиб. 0,3—0,4 м). Слідів поховальної ями не виявлено. Складалося із грубостінного горщика із рустованою поверхнею (рис. 7, 7) та кухлика (рис. 7, 8), які стояли упритул і догори дном.

Поховання 7 — біритуальне (глиб. 0,4—0,5 м). Здійснене в ямі овальної форми розмірами 1,08×1,54 та глибиною 0,1 м від рівня виявлення. У центрі ями знаходилося інгумаційне поховання, орієнтоване головою на південний захід. Скелет дуже порушено, можливо, розчленовано. Череп лежав на лівій тім'яній кістці, інші кістки перемішані і залягали скупченням розміром 0,4×0,5 м упри-

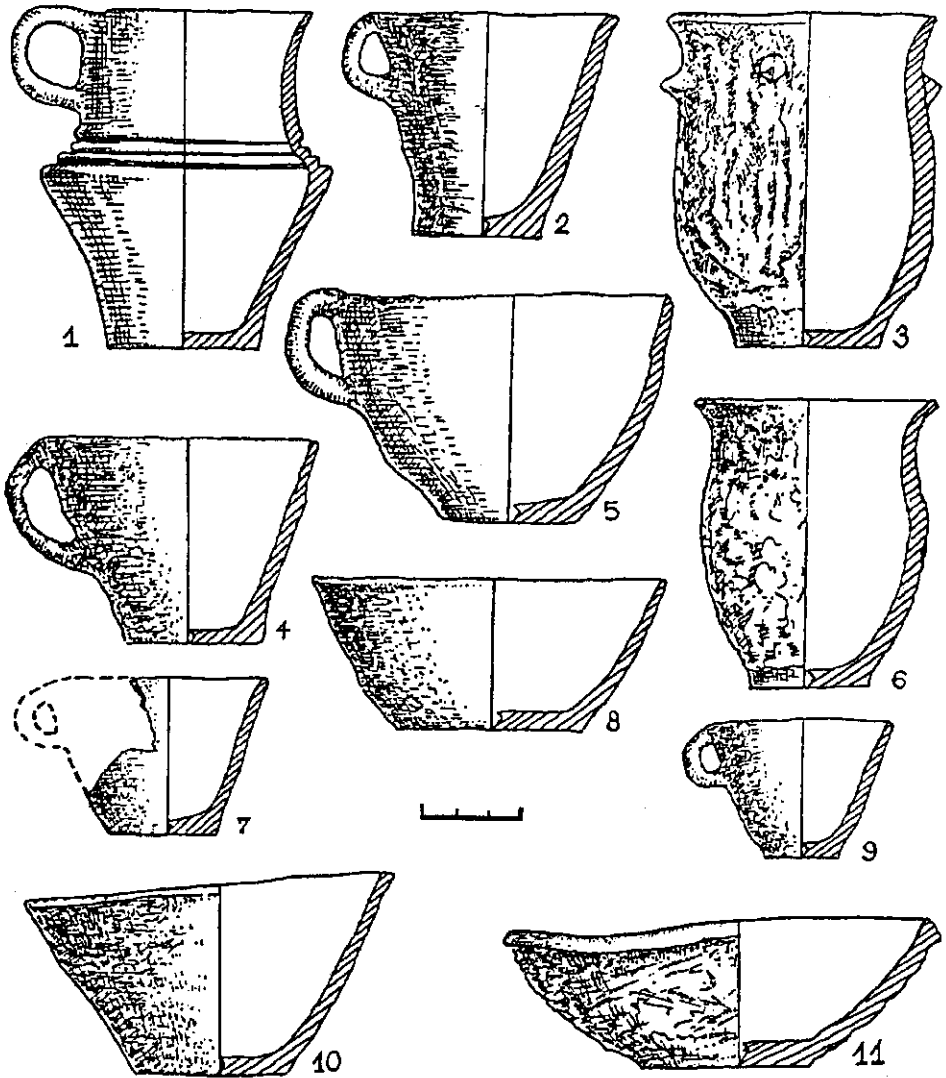

Рис. 3. Кераміка з поховання 2.

тул до черепа, причому кістки рук та ніг лежали зверху інших решток (рис. 8). З південно-східного боку поховання стояли два лошені орнаментовані кухлики (рис. 9, 2, 3). З північного боку поховання, упритул до його решток, ніби «в ногах», знаходився розчавлений чорнолошений горщик-урна (рис. 9, 1) з рештками кремації, які разом із попелом траплялись у всьому похованні.

Поховання 8 (глиб. 0,7—0,8 м). Знаходилось в овальній у плані ямі розміром 0,8×1,1 та глибиною 0,2 м від рівня виявлення. Складалося із фрагментів розчавленого черепа та п'яти невеликих посудинок. Чотири посудинки — миска, кухлик, «келишок» та чорнолошений кубок (рис. 10, 1, 2, 3, 5) стояли догори дном навколо решток черепа в центрі поховальної ями. Ще один мініатюрний чорнолошений кубок (рис. 10, 4) лежав боком за 0,2 м від описаного скупчення біля стінки поховальної ями.

Поховання 9 (глиб. 0,4—0,5 м). Окреме поховання черепа. Знаходилось у ямі овальної в плані форми розмірами 0,6×1,5 м та глибиною 0,1 м від рівня виявлення. У центрі ями лежав череп, упритул до нього з північного боку знайдено кухлик (рис. 12, 2). За 0,1 м на південь від черепа догори дном стояли поряд мис-

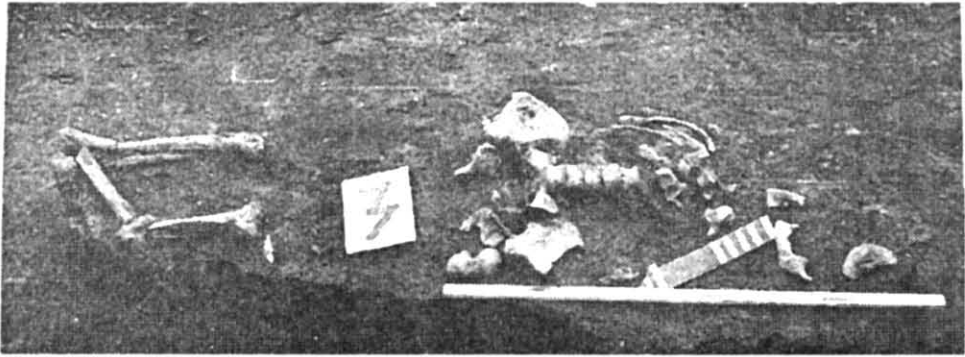

Рис. 4. Поховання 3.

ка (рис. 12, 1) та горщик (рис. 12, 3). Біля північної стіни поховальної ями виявлено кілька дрібних фрагментів кістяка (рис. 11).

Всю знайдену під час досліджень могильника кераміку, яка була єдиним супровідним матеріалом у похованнях, можна поділити на 6 груп: горщики, миски, кухлики, кубки, амфороподібна посудинка, «іграшки».

Найпоширеніший тип горщиків — це невисокі (9—12 см) тюльпаноподібної форми посудинки, у більшості випадків тонкостінні, зовнішня поверхня яких рустована скісними або вертикальними смугами. Частина зовнішньої поверхні над денцем та саме денце залощені. Як правило, залощені також верхній край вінець та внутрішня поверхня. Іноді вінця сплюснені і витягнуті назовні. Один горщик нижче вінець має шість конічних виступів, розташованих трьома парами. Тісто горщиків відмулене, інколи помітні невеликі вкраплення слюди, загалом кераміка добре випалена. Колір горщиків коливається від вохристого до срібного із чорними плямами, часто це спостерігається на одній посудині (рис. 2, 3; 3, 3, 6; 7, 7; 12, 3). Другий тип горщиків майже аналогічний описаному, лише зовнішня поверхня повністю залощена (рис. 5, 3). До третього відмінного типу горщиків зараховуємо урну з поховання 7. Вона також тюльпаноподібної форми, висотою 20 см (денце не збереглося), ширина максимальної опуклості плічок також 20 см. Урна тонкостінна, з відмуленого тіста, добре випалена, поверхня чорнолощена (рис. 9, 1).

Кухлики можна поділити на три типи. Перші два різняться між собою лише формою стінок, які є або прямими, або ледь заокругленими (рис. 2, 2; 3, 2, 4, 7, 9; 5, 1; 7, 8; 12, 2), або заокругленими (рис. 2, 5, 6; 3, 5; 7, 4, 5; 10, 5). Висота кухликів — від 4 до 8 см, місце приєднання вушка до вінець інколи увігнуте (рис. 2, 6). Поверхня шорстка, іноді ледь підлощена, колір змінюється від темно-брунатного до вохристого. До третього типу належать два чорнолощені кухлики, знайдені в похованні 7. Обидва близької форми: у профілі майже S-подібні, опуклобокі, вінця видовжені і ледь розхилені, висотою 6,6 см. Вушка вищі за вінця. Один з кухликів прикрашений по боках глибокими навскісними нарізами (рис. 9, 2). Другий —

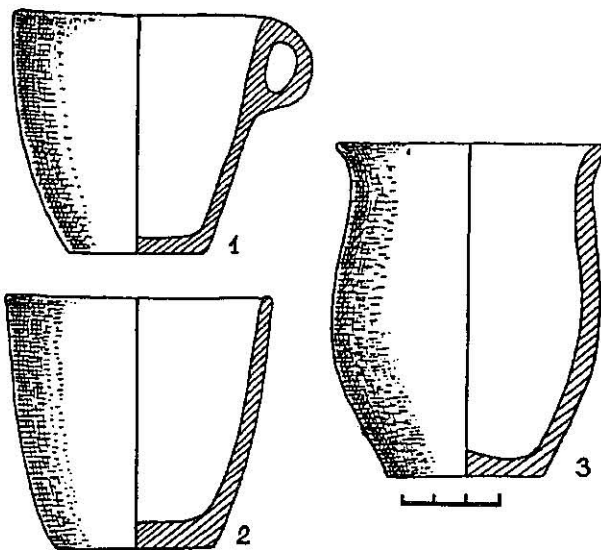

Рис. 5. Кераміка з поховання 4.

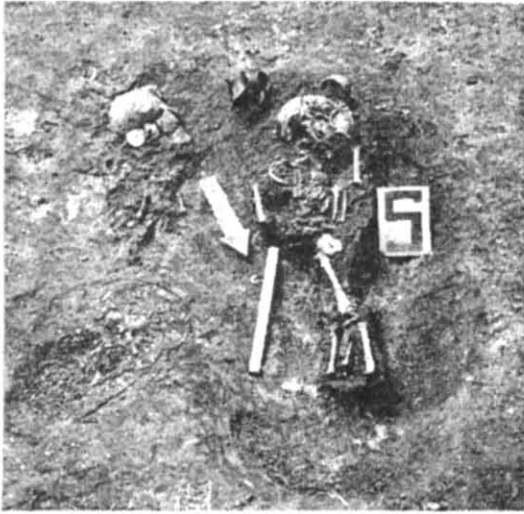

Рис. 6. Поховання 5.

орнаментований на шийці смугою із семи горизонтальних паралельних прокреслених ліній із короткими поперечними штрихами всередині. Нижче, на його опуклих боках, нанесено ряди навскісних рівнобіжних прорізаних смуг, які накладаються один на інший (рис. 9, 3).

Більшість мисок майже однотипні, невеликого розміру (діаметр вінець коливається від 8 до 12 см, висота від 4 до 6 см). Відмінність полягає у більшому чи меншому куті розхилу стінок (подібно до кухликів). Краї вінець мисок потоншені, рівні. Місце приєднання стінки до донця інколи увігнуте. Зовнішня поверхня чорнолощена (рис. 2, 4; 3, 5,

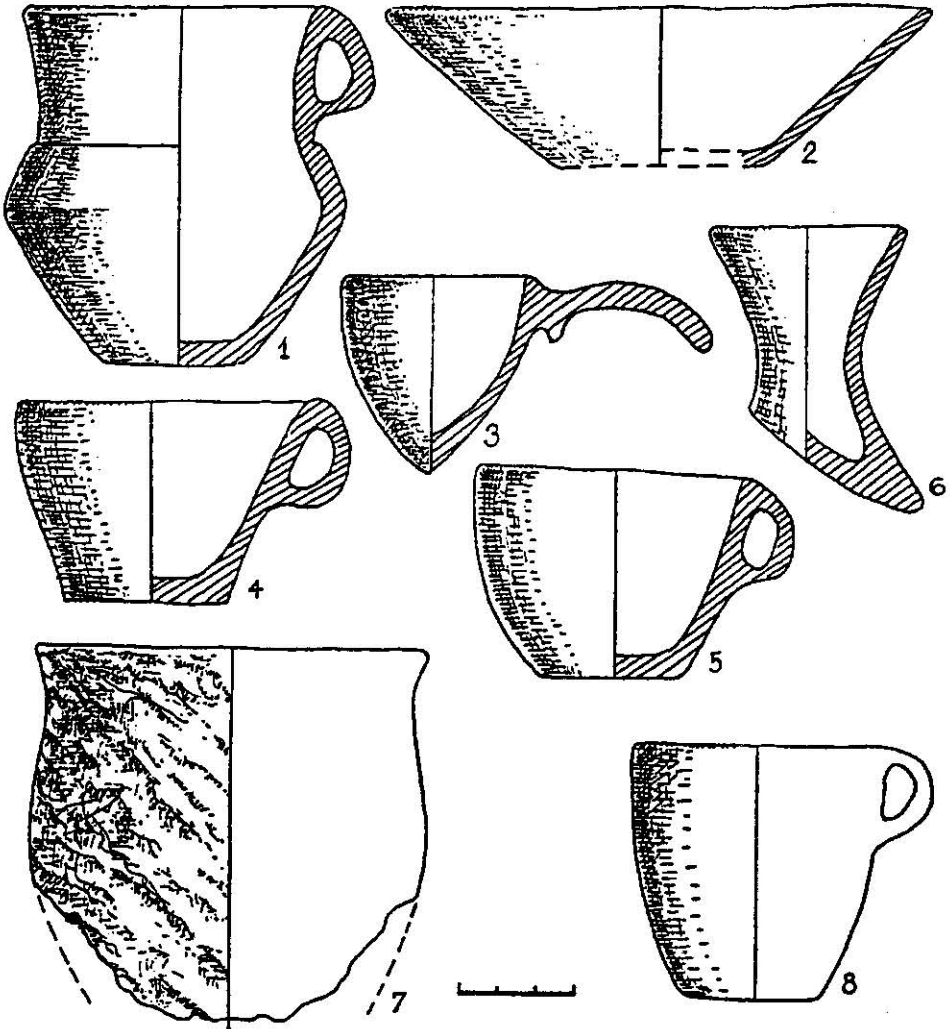

Рис. 7. Кераміка з поховань: 1—6 — поховання 5; 7, 8 — поховання 6.

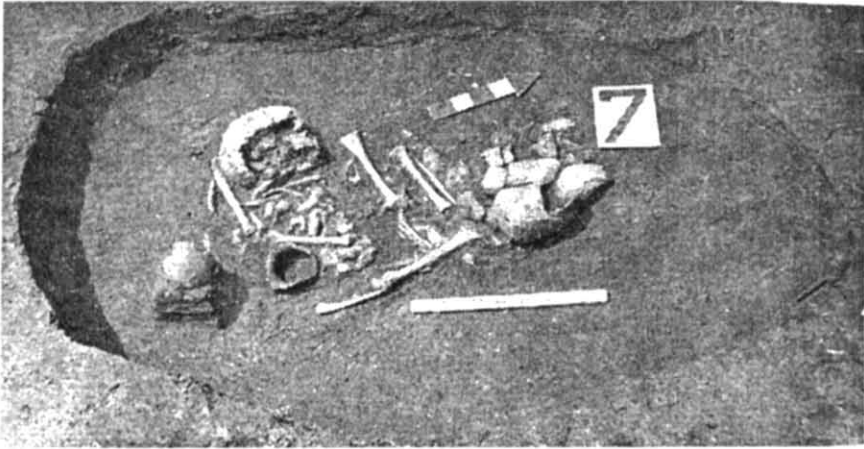

Рис. 8. Поховання 7.

8, 10; 7, 2; 10, 2). Інакшою є грубостінна, добре випалена миска, висотою 4,5 і діаметром вінець 12,5 см. Її зовнішня поверхня чорного кольору із світлішими плямами, вкрита легким рустом і короткими хаотичними насічками. Край вінець скошений назовні і залощений. Внутрішня поверхня миски чорнолощена (рис. 3, 11). Також відрізняється миска із поховання 9. Вона більшого розміру (діаметр вінець 17, висота 8,7 см), добре випалена, тонкостінна. Вінця рівні, заокруглені. Верхня та нижня частини зовнішньої поверхні, а також дно миски залощені, середина вкрита рустом. Назовні вінець, з протилежних сторін виступають два конусоподібні «гудзи» (рис. 12, 1).

Кубків у похованнях виявлено три. Всі — добре випалені, чорнолощені, тонкостінні. Їх висота коливається від 7,5 до 10 см. Плічка гостро профільовані, вінця відігнуті назовні. Один із кубків орнаментований на верхній площині плічок горизонтальними паралельними тисненими пасмами (рис. 3, 1; 7, 10; 10, 1).

На зруйнованій частині могильника знайдено посудинку-амфорку, форма якої немов поєднує «ульвівські» кубки з типовими урнами лужицької культури. Амфорка добре випалена, тонкостінна, чорнолощена зовні та всередині, прикрашена тисненою горизонтальною смужкою вище плічок (рис. 3, 7).

Група мініатюрної кераміки складається із кубка, який є майже копією більших кубків, виявлених на цьому ж могильнику (рис. 10, 4), чорнолощеного «келишка» (рис. 10, 3), оригінальної форми чорнолощеного кухлика із загостреним дном і довгою дугоподібною ручкою (рис. 7, 3) та своєрідної порожньоїголої форми, що нагадує чобіток (рис. 7, б).

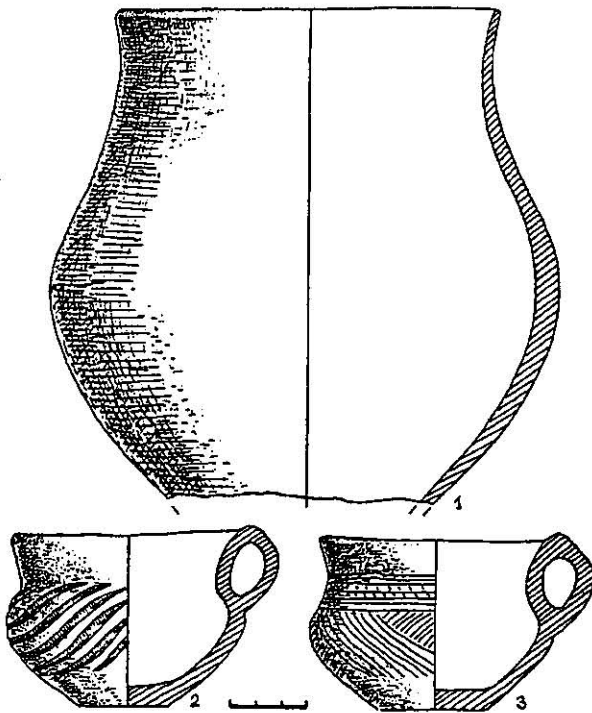

Рис. 9. Кераміка з поховання 7.

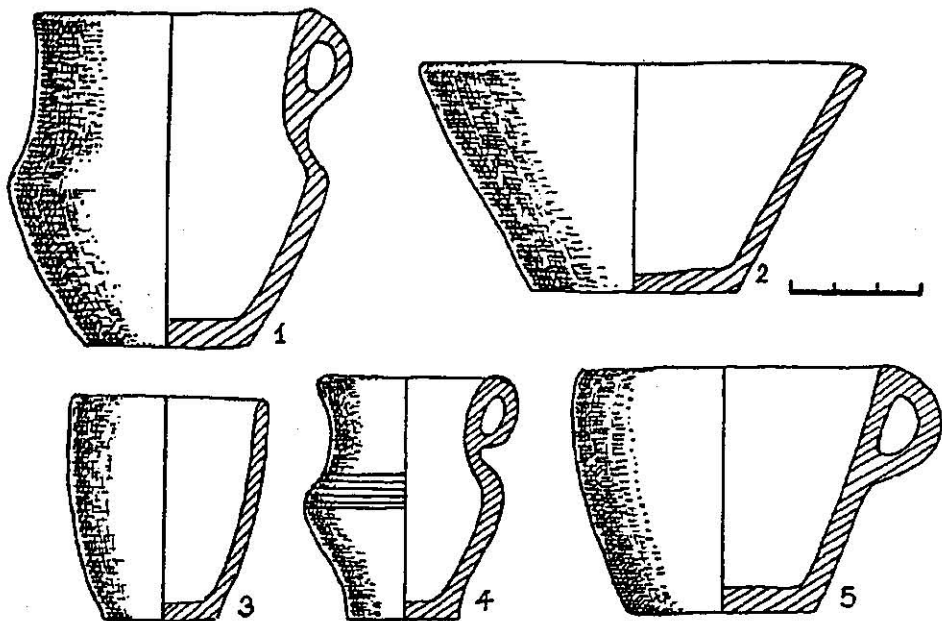

Рис. 10. Кераміка з поховання 8.

Загалом, керамічний комплекс могильника можна охарактеризувати такими рисами: малі форми посуду, досить широкий його асортимент, добра якість виробів (тонкостінність посуду, відмулене тісто з дуже незначними домішками кварцу, гарний випал), високий відсоток чорнолощеності, витонченість форм і гармонійність у пропорціях.

Описаний керамічний матеріал Городоцького могильника має надзвичайно близькі аналогії з матеріалом, виявленим під час досліджень могильника ульвівського типу поблизу с. Рованці Луцького р-ну Волинської обл. Тут відомі такі самі типи горщиків, кувал, мисок, амфорок, однаковий спосіб оформлення поверхні — рустування та залощеність. Інколи можна говорити навіть про повну ідентичність форм посуду та його оздоблення¹. Досить близькі аналогії знахо-

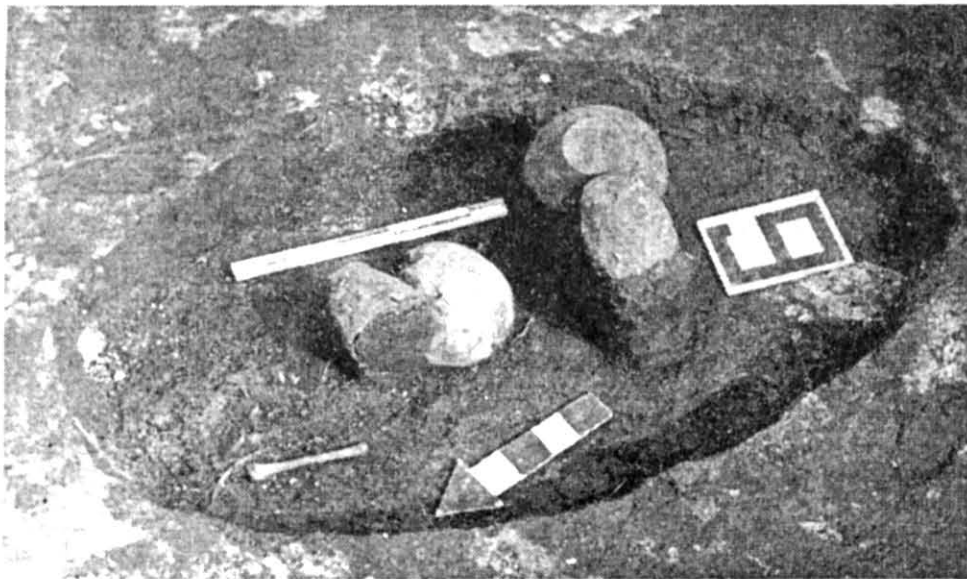

Рис. 11. Поховання 9.

димом в кераміці з інших ульвівських могильників — в Тяглові², Ульвівку³ (Сокальський р-н Львівської обл.) та Млиниськах⁴ (р-н Волинської обл.).

Серед матеріалів могильника в Городку виділяється посуд із поховання 7. Це описані вище горщик-урна та два орнаментовані кувалики, форма, фактура поверхні та орнаментация яких нагадує кераміку ранньогальштатського періоду з більш південних територій, наприклад, культури Гава-Голіград⁵ або, що ймовірно, тарнобжезької групи лужицької культури⁶. Можливі, на нашу думку, і ремінісценції ранішої культури, котра розвивалась на місцевих теренах — комарівської. Так чи інакше, але цей посуд відображає особливості поховальних пам'яток власне ульвівського типу, де разом із аналогічними керамічними формами виступають оригінальні, притаманні лише цій або іншій пам'ятці.

Можна зазначити і певні відмінності кераміки Городоцького могильника порівняно з найближчою пам'яткою — могильником в Рованцях. Це відсутність наліпного валика з вдавленнями та виступів-«гудзів» на горщиках, менший відсоток орнаментованого посуду, темніший колір поверхні.

Можна зазначити і певні відмінності кераміки Городоцького могильника порівняно з найближчою пам'яткою — могильником в Рованцях. Це відсутність наліпного валика з вдавленнями та виступів-«гудзів» на горщиках, менший відсоток орнаментованого посуду, темніший колір поверхні.

Подано ще декілька спостережень щодо поховального обряду Городоцького могильника. Як вже відзначалося, відносно вцілілою залишилась невелика частина могильника, і реконструювати загальний спосіб розташування поховань неможливо. У найближчих аналогічних пам'ятках (Рованці, Ульвівок) більшість поховань були розташовані рівнобіжними рядами зі сходу на захід, відстань між ними становила 2—4 м⁷. У такий спосіб були розташовані і поховання 2, 3, 4, 5 на Городоцькому могильнику. Винятком є лише поховання 8, котре знаходилось за 10 м на захід від решти (рис. 1).

Усі поховання виявлено на материковому ґрунті. У двох біритуальних та двох похованнях черепів зафіксовано невиразні обриси поховальних ям, що простежувались погано, лише їх нижня частина. Ями мали неправильну овальну форму та глибину від 0,1 до 0,2 м від рівня виявлення. Невиразність поховальних ям, а частіше їх відсутність є однією з характерних рис могильників ульвівського типу⁸.

Виявлені поховання можна розділити на 4 типи: інгумаційні, біритуальні, окремі поховання черепів та кенотаф. Інгумаційних поховань виявлено 2, одне з них — парне дитяче, багато споряджене — 11 посудинок, що стояли в ногах померлих, друге — безінвентарне. Тілопокладення випростані, на спині, орієнтація властива похованням ульвівських могильників — головою на південь.

Окремі поховання черепів з Горodka тотожні виявленим на могильниках в Рованцях⁹ та Тяглові¹⁰ і є однією із особливостей поховального обряду могильників ульвівського типу, що засвідчують існування цього цікавого і, виявляється, поширеного культу на наших теренах за доби пізньої бронзи — раннього заліза.

Біритуальних поховань виявлено 3, всі вони належать до трьох окремих видів: а) інгумаційне дитяче з рештками кремації в одній поховальній ямі (поховання 5); б) інгумаційне поховання з рештками кремації на ньому та урною, заповненою рештками кремації, також в одній поховальній ямі (поховання 7);

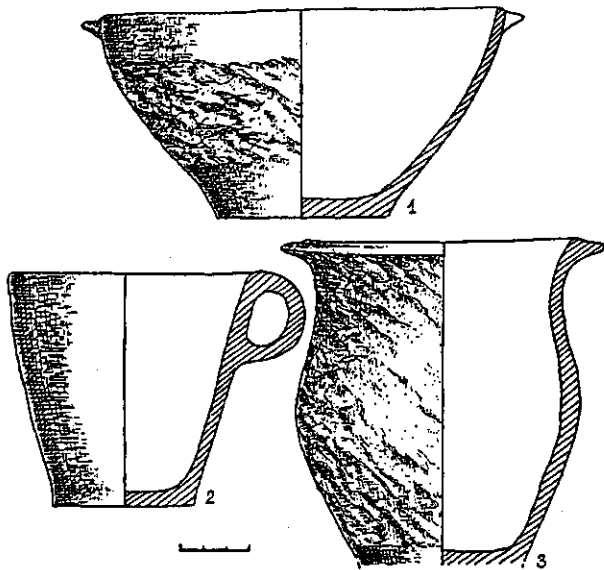

Рис. 12. Кераміка з поховання 9.

в) окреме поховання дитячого черепа, засипаного рештками кремації (поховання 1). Усі ці поховання супроводжувалися керамікою, найбільше посуду всіх видів у дитячих похованнях — як правило, по 5 посудин.

Цікавим є поховання 7, оскільки тут спостерігаємо поєднання рис трьох поховальних обрядів та супровідну кераміку нових форм і орнаментатії для пам'яток ульвівського типу. Скорчене положення кістяка з цього поховання є незвичайним для ульвівських могильників хоча, можливо, це є наслідком навмисного порушення тілопокладення.

Порушеними, а точніше зруйнованими, були всі поховання Городоцького могильника. Особливо сильному знищенню підлягали кістки в ділянці грудей, зрушеними були кістки рук і ніг, забрано і розстрошено черепи. У вже згаданому похованні 7 кістки скелета так перемішані, що неможливо встановити ані положення, ані орієнтацію похованого. Поки що не можемо сказати, що було причиною такого «жорстокого» поводження з померлими і в який час це сталося.

Можна припустити пограбування і ритуальне порушення поховань, можливо, це відбувалось одночасно, тобто пограбування супроводжувалось магічними діями («повторне вбивство») з метою знешкодити помсту померлих. Порушення і пограбування поховань зафіксовані на Рованцівському могильнику¹¹, відомі вони і на пам'ятках лужицької культури¹². Дуже близькі аналогії до поховального обряду та матеріалу Городоцького могильника знаходимо на нещодавно дослідженому могильнику ульвівського типу поблизу с. Рованці, який розташований за 16 км на схід. Багато спільного має наша пам'ятка порівняно з іншими ульвівськими могильниками в Ульвівку, Тяглові, Млиниськах, Топорниці.

Щодо хронології Городоцького могильника, то ймовірно, що він існував одночасно або майже одночасно з Рованцівським могильником, тобто може датуватися На₁—НаВ₁ за П. Райнеке (1100—900 рр. до н. е.).

Городоцький могильник поповнив ряд «класичних» поховальних пам'яток ульвівського типу (п'ятий могильник на теренах заходу України) і підтвердив наше припущення про існування в ранньогальштатський період в межиріччі Західного Бугу та Стиру окремої виразної культурно-етнічної групи.

Примітки

¹ Павліє Д. Нові пам'ятки «лужицької» культури на заході України // Пам'ятки гальштатського періоду в межиріччі Вісли, Дністра і Прип'яті.— К., 1993.— С. 30, 31.— Рис. 6—11.

² Там же.— С. 52, 53.— Рис. 15, 20—22.

³ Sulimirski T. Kultura wysocka.— Kraków, 1931.— S. 109—112, 160—162.

⁴ Węgrzynowicz T. Cmentarzysko kultury lużyckiej w Młyniskach, pow. Włodzimierz-Wołyński // WA.— 1963.— Т. 29.— З. 1.— С. 18—20.— Рис. 4, 5.

⁵ Крушельницька Л. Нові пам'ятки культури Гава-Голігради // Пам'ятки гальштатського періоду в межиріччі Вісли, Дністра і Прип'яті.— К., 1993.— С. 56, 57.— Рис. 23.

⁶ Moskwa K. Kultura lużycka w Południowo-Wschodniej Polsce.— Rzeszów, 1976.— Tab. III.— Рис. 34.— С. 248.— Рис. 41; Крушельницька Л. І. Взаємозв'язки населення Прикарпаття і Волині з племенами Східної і Центральної Європи.— К., 1985.— Рис. 21, 5, 6.

⁷ Павліє Д. Вказ. праця.— С. 12.

⁸ Там само.

⁹ Там само.— С. 27—29.

¹⁰ Там само.— С. 43—45.

¹¹ Там само.— С. 12.

¹²Szydłowska E. Ze studiów nad cmentarzyskami biritualnymi grobow skieletowych w kulturze lużyckiej // PrA.— 1974.— N. 22.— S. 163.

Д. Н. Козак, Д. Ю. Павлив

МОГИЛЬНИК УЛЬВИВЕЦКОГО ТИПА У с. ГОРОДОК НА ВОЛЫНИ

В статье освещаются результаты исследования нового могильника раннегалльштатского периода, расположенного у с. Городок Луцкого р-на Волынской обл. Могильник принадлежит к типу грунтовых, с бiritуальным погребальным обрядом. Исследовано 9 погребений, которые располагались рядами, идущими в направлении восток — запад. Погребения находились на материке, могильные ямы почти не прослеживались. Выделяются 4 типа погребений: ингумационные, бiritуальные, отдельные захоронения черепов и кенотаф. Бiritуальные погребения также разделяются на 3 вида: а) ингумационные с остатками кремации; б) ингумационные с остатками кремации и урна с остатками кремации; в) отдельное погребение черепа с остатками кремации. Все погребения нарушены. Причиной нарушения погребений может быть ограбление с последующим ритуальным повреждением останков для избежания «мести» мертвых. Погребения сопровождалось довольно широким ассортиментом глиняной посуды: горшками, мисками, черпаками, кубками, керамикой миниатюрных форм. Характерны небольшие размеры сосудов, чернолощеная или рустованная поверхность. Погребальный обряд и материал могильника аналогичен другим памятникам ульвицевого типа Волыни, особенно Рованцевскому могильнику и может датироваться HaA₁—HAB₁ по П. Райнеке (1100—900 гг. до н. э.). Открытие Городокского могильника, а это пятый могильник ульвицевого типа на территории запада Украины, подтверждает предположение о существовании в раннегалльштатском периоде в междуречье Западного Буга и Стыра отдельной культурно-этнической группы.

D. N. Kozak, D. Yu. Pavliv

GORODOK BURIAL-GROUND OF THE ULVIVETS TYPE

The paper presents the results of investigation of a new burial-ground dated to the Early Halstatt Period. It is located near Gorodok village (Lutsk region, Volyn oblast). Nine interments of this biritual burial-ground were located in regularly spaced East-West lines. They were placed on the basic stratum. The contours of the grave pits were not observable. The burials are classified in four types: inhumations, biritual burials, separate graves with crania, and cenotaphs. Birituals are in turn grouped into three kinds: a) inhumations that contain the remnants of cremation; b) inhumations that contain the remnants of cremations and burial urns with cremation; and c) separate graves which contain crania and remnants of cremation. All the burials were damaged. The reason was that the burials had been robbed and then ritually damaged in order to avoid «the revenge of the deceased». A wide range of a pottery represents the grave goods: pots, bowls, scoops, beakers, and miniature pottery. A small size and blackpolished or rustical bodies characterize the vessels. The burial ritual and the materials from the burial ground are analogous to another sites of the Ulvivets type in Volyn region, especially Romantsev burial ground dating to HaA₁—HAB₁ (using Raineke's methodology) (1100 to 900 BC). Gorodok burial ground is the fifth burial ground of the Ulvivets type at the territory of Western Ukraine. It strengthens the suggestion that a particular cultural/ethnic group existed in between the Western Bog River and the Styr River in the Early Halstatt Period.

Одержано 27.01.97